

Barcelona, 16 de gener de 1931

quella de la Torratxa

Pertenent a LA BIBLIOTECA
ATENEU DE BARCELONA

ANY LV - 2689 - 20 cts. - Atrassats, 40

Al·legoria de gener

Sempre que arriba el gener,
hi ha d'haver el dibuix de gats.

Amb gats i dones, potser
que en sortim esgarrapats.

LA TRAGÈDIA

DEL MATRIMONI

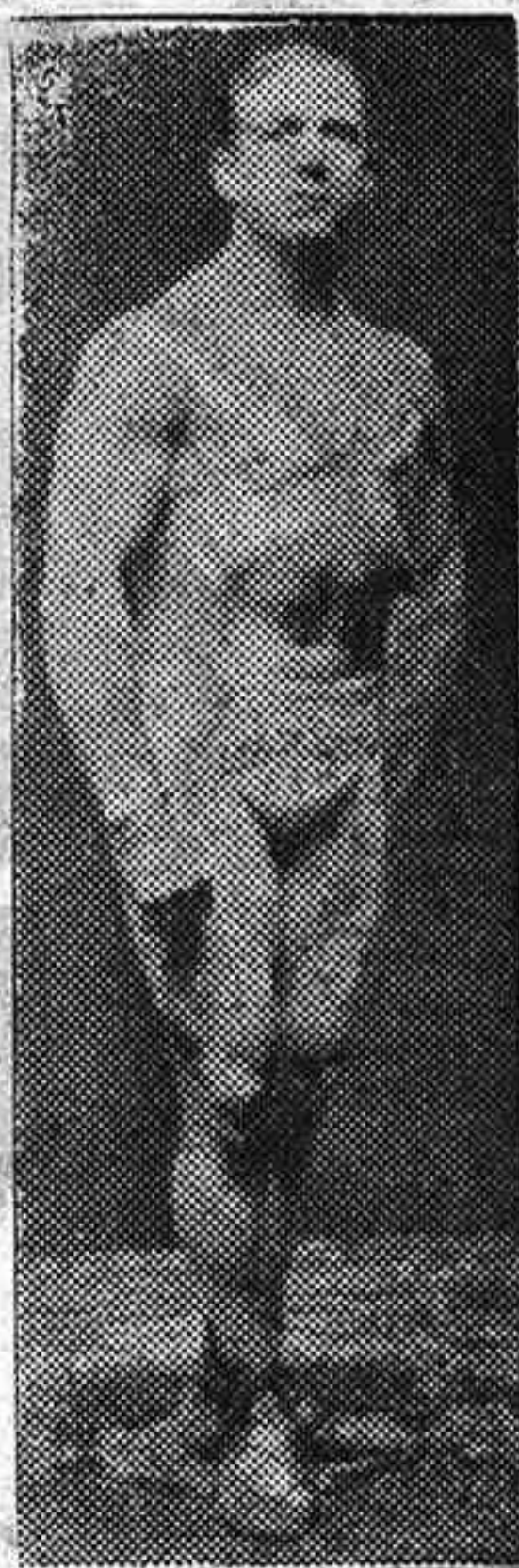
Vostè potser és un dels molts milers d'homes que, poc a poc, gairebé insensiblement, van decaient física i mentalment, que perden tot gust i alegria en caure en el marasme de la impotència i de la debilitat sexual. L'alegria i l'entusiasme dels anys juvenils, tal vegada ja no facin vibrar el seu organisme decaïgut. Vostè, però, no deu permetre que l'exhauriment i la paràlització de les energies virils culminin en la irreparable tragèdia de la pèrdua total de la seva virilitat. La ignorància i l'abandonament són els responsables de tal estat de coses. Alerta! La seva mateixa vida està en perill!

Signes segurs

Quan es comença a notar que l'entusiasme i l'alegria juvenils ja no són tan freqüents, quan es nota amb tristesa que la suprema satisfacció de la vida no domina ja els actes més corrents, quan aquest impuls diví de la joventut no traspua per tots els porus, és senyal segura que alguna cosa hi ha desgastada en l'organisme i que el decaïment comença. Deixar avançar el mal fóra imperdonable. La naturalesa no perdona ni oblida. Aquestes són les senyals d'alarma de la naturalesa a les quals cal no fer les oïdes sordes.

Obtingui aquest llibre gratuït

Ja sigui que vostè intenti casar-se aviat, o que prefereixi quedar-se solter, cal que no deixi de llegir el meu llibre: "*Promoció i conservació de la salut, força i energia mental*", imprès en espanyol i profusament il·lustrat. En aquesta obra es troba un tresor de coneixements del cos humà, que li produirà admiració i sorpresa el llegir-los. El llibre és completament gratuït. *Lionel Strongfort* li revela la manera com pot recuperar totalment l'energia i la virilitat primitiva. Vostè no ha de fer més que trametre el cupó que hi há al peu, per rebre, a volta de correu, aquest meravellós obsequi.

LIONEL STRONGFORT
l'home perfecte

Lionel Strongfort, Director. Especialista en Salut i Cultura Física
Berlín-Wilmersdorf, Alemanya

INSTITUT STRONGFORT

CONSULTA GRATIS I CONFIDENCIAL

(posi's el franqueig suficient per a cartes a l'Estranger) 946

Institut Strongfort. Berlín-Wilmersdorf, Alemanya

Serveixi's trametre'm completament gratis el llibre "*Promoció i conservació de la salut, força i energia mental*", en idioma espanyol. He marcat amb una X les matèries en què estic interessat.

- Catarro
- Asma
- Dolors de cap
- Hèrnia
- Demacració

- Vicis secrets
- Barbs (acné)
- Obesitat
- Vista dèbil
- Reumatisme

- Impotència sexual
- Nerviositat
- Estrenyiment
- Respiració curta
- Pulmons dèbils

- Desordres de l'estómac
- Major altura
- Desenrotllament muscular

Noms (escriure'ls ben clars)

Edat Carrer o Apartat de Correus

Ciutat País

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:

Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

CRÒNICA

ELS TAXIS

oc després de tancar l'Exposició, un amic meu tingué ocasió de fer un viatge per l'estranger. Els amics de París, de Londres, de Berlín, de Viena i de Milà que tingué ocasió de retrobar i tractar i que havien vist l'Exposició barcelonina feien l'elogi de les fonts meravelloses, dels jardins i de la ciutat, i després exclamaven: "Una altra de les coses que més ens ha impressionat ha estat el servei públic de taxis. Es el millor d'Europa! Els cotxes, nets; els xofers, discrets; el servei, magnífic. Cap propina, i encara, en baixar del cotxe, el xofer salta del volant, obre la porta, dona les gràcies i es treu la gorra amb una correcció semblant a les dels xofers de casa particular. Això no ho tenen ni a París, ni a Londres, ni a Berlín, ni a Oslo. Es un servei que honora una ciutat. L'envegem tots els estrangers que hi anarem. Nosaltres (això ho deia l'amic veí de qualsevol de les capitals europees anomenades) patim un servei brut, car, gens polit, i dolent.

El meu amic n'estava orgullós. Certament, els taxis de Barcelona, com a servei públic, havia arribat a la perfecció més completa. El poder tenir un taxi a la porta de casa no més que amb un cop de telèfon, el compte corrent, la supressió de la propina, etc., tot això feia dels taxistes barcelonins una gent simpàtica i cordial. El ciutadà pensava en el dia en què els cambriers deixarien d'admetre propines posant-se a l'altura dels treballadors amb consciència professional que, per dignitat, no volien almoines miserables. Però, de cop i volta, s'inicia una lluita entre els xofers. Cada cop volen fer-ho més econòmic. Ja no es conformen en cobrar una determinada tarifa a tant el kilòmetre i sense propina. Aquella tarifa que durant la guerra havia arribat a costar 1,25 el kilòmetre... de sis-cents metres! Volen anar a preu fet. A tant la carrera. S'inicia la desfeta dels taxis. A tant la carrera, el xofer tenia el dret d'escollir el trajecte. En pujar, el client no era amo de llurs destins, sinó de la idea més o menys abstracta que de la topografia ciutadana tenia el conductor. Més tard han vingut suprimint aquelles característiques de cada entitat, per fer un conjunt gregari de cotxes i de tarifes; i ara, quan hom pren un taxi, exactament ja no sap quant pagarà, ni de quina manera podrà baixar. Han aparegut els tristos cartellats de "Se admiten propinas". Hi ha xofer que si el client paga, com té per costum, el que marca el taxi, li diu al client: "Ja s'ha fixat que tor-

nem a admetre propines?" Surt cada dia un nou procediment de pagament, i s'ha perdut aquella magnífica organització general dels taxis barcelonins.

Ara, quan els estrangers tornin a Barcelona i prenguin un taxi, es trobaran decebuts amb el servei públic present. ¿Com ha estat possible la desfeta d'un servei públic admirable? Per quins set sous ha estat possible perdre la gràcia d'aquella organització? Clar que a certs punts hi ha dues menes de tarifes; però en aquests llocs s'admeten encara propines o no s'havien suprimit mai.

El xofer de Barcelona ha estat un element considerable en els mesos de l'Exposició. Ens ha fet quedar bé davant dels qui ens visitaren, i donaren la sensació que això era un país organitzat i que no aprofitava l'hora internacional que passava per a explotar el turista. Per aquest afecte que dúiem als xofers, ens indignàvem quan l'autoritat municipal els feia agafar perquè subvertien les característiques de pagament, encara que nosaltres no estiguéssim conformes amb aquelles. Els xofers mereixen un altre tracte més amical i més comprensiu. Que la competència és una necessitat? Possiblement. Que el monopoli podria, el dia de demà, elevar les tarifes en contra dels interessos dels ciutadans? Potser sí. Que a seixanta és massa car, i a trenta, fatalment, els xofers no podran viure perquè no treuran per reparacions, contribucions, gasolina, oli, manutenció i vida pròpia? Qui sap! Però el cert és que, fa un any, el servei de taxis era una cosa organitzada i digna de tenir-se com a element de civilització; i ara hem tornat al temps i a l'ambient de poble en què el tartaner de dalt i el tartaner de baix, en trobar-se per la carretera, a més a més dels renecs que engeguen contra els matxos, hi afegeixen els que dediquen a llurs famílies respectives.

Què hi farem! Ens dol pels simpàtics taxistes, i per Barcelona!

FRANCESC MADRID

METAMORFOSI

Un conegut escriptor i crític teatral va arribar, un dia, tot endolat, a l'Ateneu, a la seva hora habitual, després d'uns breus dies d'absència. Portava uns induments una mica antiquats, que devien servir-li, probablement, per anar enterrant la família poc a poc, ara l'un, ara l'altre, amb un ritme perfectament normal.

El barret era de grans ales caigudes. El xal de la corbata, desmesurat. El vestit, talment el d'un minyó que està fent la creixença, molt esquifidet... Un dol així requeria una còrpora respectable, gairebé imponent. I el nostre home, que certament no la tenia, no en sortia pas tan airós com n'hauria sortit, posem per cas, un Alexandre Lerroux, ans, més aviat, com un Marcellí Domingo modestet...

Això, però, durà tan sols sis, nou, dotze dies... No més. Després va presentar-se més mudat que mai; el vestit, clar; la corbata, llampant. Era un altre home. Semblava més gras, més rubicund.

—Heu-vos ací un — vam pensar — que evidentment no ha heretat.

Però com la nostra curiositat no es satisfieia amb aquest raonament, vam interrogar-lo.

—I doncs, En N..., ¿què són aquestes metamorfosis?

—Mireu, és que ja m'anava cansant d'aconsolar la gent.

—¿...?

—Sí, home. Tothom venia tan compungit a donar-me el pesa'm, em parlava amb un accent tan desesperat, amb un posat tan trist, m'abraçava amb un afecte tan eternit, que jo, al meu torn, havia de recomanar resignació. "No n'hi ha per tant — em veia forçat a dir. La cosa no té tanta importància. Al capdavall tots ho farem, un dia". Però com, malgrat d'això, no aconseguia de convèncer ningú, he cregut pertinent canviar de vestuari. Vet-ho aquí!

UN FEIXISTA PRECOÇ

Tothom sap que la situació a Itàlia és extremadament delicada, que el país travessa una gran crisi econòmica, que el règim feixista ha de mantenir-se a força de policia i de censura...

I tothom s'imaginava Mussolini, el dictador, l'amo absolut dels destins del país, capficat en mil diversos i complicadíssims problemes, sense temps de menjar ni de dormir gairebé.

Doncs, no, senyors, no... El senyor Mussolini, que ha provat tots els oficis, que ha : la d'autor dramàtic.

I a Roma, en efecte, ha estrenat un drama de caràcter històrico-patriòtic: "Campo de Maggio", en el qual és presentat Napoleó de retorn de la illa d'Elba...

Servei meteorològic

Hem tingut uns quants dies de fred. Feia un fred que pelava. La gent, per mandra de no treure les mans de les butxaques, no comprava ni el diari. (Val a dir que tampoc no els feia cap falta, perquè abans d'adquirir-lo, ja sabem què diu o què li deixen dir).

Fred pels carrers, per les cases, pels estómacs i per les ànimes. Pels nostres carrers, tothom iniciava una cursa, gambant de pressa; a les cases, tots van a joc, com les gallines, a posta de sol; els estómacs s'arruguen com rosties de sogra, i les ànimes s'encongeixen esperant la tebior primaveral.

Fred, molt de fred a casa dels pobres, els pobres que encara tenen casa. I pels que no en tenen, aquests ambaixadors de la misèria que veiem caragolats sobre una pila de papers en unes escales, en una portalada, un fred mortal.

Diuen que hi ha moltes persones bones; ànimes caritatives que es preocupen del caigut, del pobre, del desvalgut..., voleu dir, que en queden?

On són, quan la misèria estén el seu llit de palla i papers pels carrers de la ciutat?

Al voltant d'una estufa? Repapats en una butaca vora l'escalfapanxes?

EL POBRE AUTOR

Erem al teatre, cosa que no fem amb freqüència: sobretot quan fa fred i s'està més bé a casa, vora el foc, llegint un bon llibre, que al teatre, veient i escoltant una comèdia poca-solta.

S'estrenava una obra i, al final, uns aplaudiments del públic motivaren la presència de l'autor a l'escenari. L'autor, un xic pàl·lid, somreia d'una manera estranya que volia ésser amable. Després de somriure, segurament per a palesar millor la seva alegria i l'agraïment que en aquells moments sentia envers el públic, s'agafà als còmics que tenia més a prop i, tots agafats de les mans, com si anessin a ballar, avençaren fins aquella barraqueta misteriosa que hi ha en els proscenis de tots els teatres per tal que els espectadors puguin escoltar la comèdia—sobretot si es tracta d'una estrena—per partida doble.

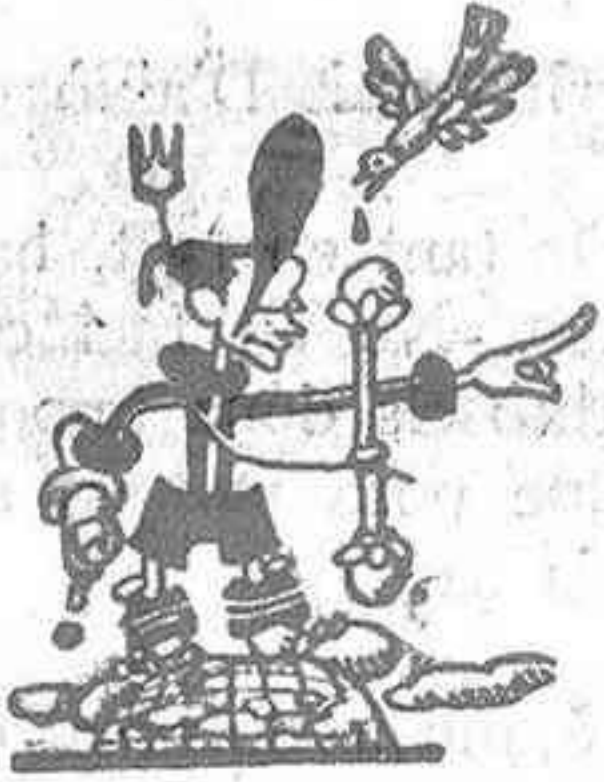
En sortir del teatre, una senyora parlava de l'obra i de l'autor amb entusiasme. Nosaltres, que coneixem alguns autors, esguardàvem amb llàstima la senyora; amb la llàstima que ens inspiren tots els ignorants. Perquè ella, a més d'admirar-lo, el devia envejar, segurament. El treball de l'autor és un treball gloriós, que, a més de diners, proporciona elogis, aplaudiments. Quan un autor estrena una comèdia, tothom parla d'ell, tothom l'aplaudeix, tothom l'admira, tothom l'omple d'elogis; els diaris li dediquen la seva prosa millor; els periòdics il·lustrats li publiquen el retrat; les senyores li escriuen, declarant-s'hi...

I, sobretot, guanya els diners a cabassos, en guanya tants com vol, en guanya més que ningú, els hi porten a casa.

Nosaltres, però, sabem que tot això són fantasies. Nosaltres sabem que els diaris no poden dedicar massa extensió al teatre i als autors, perquè necessiten espai per als esports; nosaltres sabem que els autors no reben cartes d'amor, perquè, a Barcelona, els autors són uns bons nois, tots casats com Déu mana, que no volen compromisos, i les senyores —les que saben escriure i les altres—no s'interessen pels autors; nosaltres sabem que les comèdies, si no són una manifesta bajanada, es representen poc i davant d'un públic escàs; nosaltres sabem que els periòdics gràfics, més que retrats d'autors, publiquen els de "stars" de cinema, els de boxadors, els de polítics—nous i vells—, els de reines de la bellesa i de les modistes; nosaltres sabem que els autors, si volen estrenar, s'han de partir més d'una vegada els guanyats amb l'empresari benemèrit que se sacrifica pel teatre català; i sabem, per fi, que la Societat d'Autors, creada, segons sembla, per a defensar els interessos dels autors, els cobra el deu per cent d'administració, més un dos per cent pel treball d'administrar-los, i, a sobre, com si això fos poc, cinc pessetes de propina, si la liquidació passa de cent. Ja poden veure que aquesta és una manera d'administrar que no té res a veure amb la usura.

Ja veieu que el pobre autor és un home feliç que, per la situació brillant que ocupa, no enveja pas a Rockefeller.

VIRAI

DEPORTS

Futbol

BARÇA - ESPANYOL

Quatre anys enrera la perspectiva d'un partit de futbol entre el Barcelona i l'Espanyol hauria fet aixecar les pedres del carrer, hauria trasbalsat de sotsobre la Plaça de Catalunya i fet trontollar el Castell de Montjuïc.

"¡Los eternos rivales!" No us dic pas res. Llençar un lleó i un lleonet, afamats, un en front de l'altre, decidits a treure's la pell a tiretes. L'Alcàntara, i fins En Sami, amb En Sancho al darrera, que hi feia de paret, ensenyant les dents a En Zamora, el qual, per la seva banda, s'entretenia muntant un embà de maó de ple davant de la seva porta. A banda i banda dels rivals, una multitud,

que era l'afició, esperant, amb el cabell de punta i els tulls fora del cap, el resultat del partit.

Si guanyava el Barcelona, allò era una "locura" d'entusiasme. Si guanyava l'Espanyol, els aficionats, cadascú de per si, s'assemblava a la "Dama de les Camèlies" en el moment de l'acomiadament amb l'Armand Duval.

Feia bonic, resultava divertit i fins a cert punt grotesc.

Ara, ni pensar-hi. Hom anuncia que tal dia com diumenge proper se celebrarà un partit entre els dos "eternos rivales", i ningú, fora dels interessats, se n'assabenta. Se celebra el partit, perd el Barcelona i no passa res. Perd l'Espanyol, i el públic, en sortir, diu:

—Ah, bé! Ja m'ho pensava.

Aquell interès, aquella febre d'abans, no existeix, evidentment. Causes? Són més complicades del que sembla. En citarem algunes. En primer lloc, el futbol, avui com avui, ja no inspira l'interès d'abans. Es un fet que cal fer constar i fins i tot felicitar-nos-en. I és també el més important. Per què? Doncs perquè durant uns quants anys es han estat encolomant raccions i més raccions de futbol, a l'hora d'esmorzar, de dinar, de sopar, i fins per postres. Tant, que ens ha arribat a sortir per la boca. En una paraula: estem enfarfegats de futbol, que semblava ésser un esport del qual en depenia àdhuc la salvació del país.

Durant aquests set anys de Dictadura, en el transcurs dels quals no podíem par-

lar d'altres coses, ens n'hem acabat d'enfarfegar. I ara ve la reacció contrària. Això era fatal. Aquesta reacció no matarà el futbol, sinó que el posarà, just, al lloc que li pertoca, al que hauria hagut d'ésser de bon principi. Un esport el qual, convertit en espectacle, és agradable i digne d'ésser vist. Res més.

I ara, després d'aquestes cavillacions pseudo-filosòfiques, i amb sense "seudo", completament d'estar per casa, anem pel partit. Va anar així.

A una banda el Barcelona. A l'altra, l'Espanyol.

Es guaitaren a tall d'enemics, i serraren de dents, d'esma. Xiulà el "referee" i començà.

Un, dos, tres, quatre, cinc, sis. Final.

Un, dos. Prou.

L'alè del Barcelona anirà fins a poder-ne fer sis, de gols.

El de l'Espanyol només arribà a poder-ne fer dos.

Evidentment, l'Espanyol en té molt menys, d'alè, que el Barcelona. D'ençà que li marxà En Zamora.

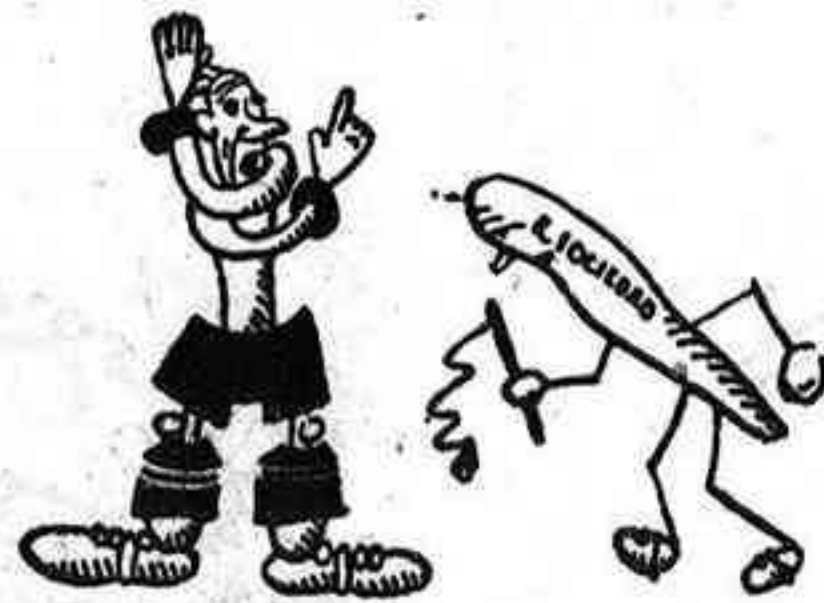
Els ressenyadors tècnics us hauran explicat les causes d'aquesta desfeta. No us hi encaparréu gaire, però. El secret és que el Barcelona té encara un equip, i l'Espanyol té un mànec d'escombra.

Ultra això, afegiu que ara a la porta hi té un Cabo. ¿On s'és vist? Abans hi tenia tot un capità general. I aquesta diferència de gradacions explicarà el secret de moltes derrotes espanyolistes. Res més.

L'EUROPA

A San Sebastià el pelaren. Per tres a un. Però el pelaren.

L'Europa és un equip que ha vingut al món per a rebre. El dia que guanya.

a penes si se'n sap avenir. El normal, i el que no el sorprèn és rebre.

Això sí, ho fa molt bé. Juga científic. Fa filigranes passant-se la pilota, i arribarà a la porta. En ésser-hi, li ve una mena de singlot que li priva de poder xutar d'una manera eficaç.

EL BADALONA

Se les hagué amb el Levante, de València. N'hi va fer cinc contra cap. Eh, quina victòria? Els de Badalona som així.

El que feia de "referee" és un carter nomenat Aramburu. Un xicot que, quan

arbitra, hi ha raons al camp. Aquesta vegada, per excepció, no n'hi va haver.

Diuen els que hi van anar, però, que el Badalona no va guanyar pas gaire net.

Va dominar, però quin domini! Hauria hagut de dominar menys, fer els mateixos gols, i evitar alguna que altra duresa.

Del Badalona es va lluir En Redó, un jugador jove, que ja és president de la penya d'exaltats de can Martri. Va fer tres gols. Era el "papu" del Levante.

En Forgas i En Ramonzuelo feren els altres dos.

Els de Badalona estan folls amb aquests tres jugadors, però especialment amb En Redó.

Només manca que algun equip important els el pispí.

JUPITER - SABADELL

Quedaren un a un.

¿Us recordeu d'aquella fera que era el Sabadell en començar el campionat? Doncs ara es deixa dominar pel Júpiter, que era l'ase dels cops, com si fos un be.

El resultat no indica prou clares les característiques del partit, perquè va dominar el Júpiter completament. Si hagués estat un Badalona, li hauria omplert el cabasset.

Boxa

Schmelling ha estat desposseït del seu títol de campió del món de totes les categories per haver-se negat a celebrar un combat amb En Sharkey. A això s'hi oposa la Premsa francesa.

Aquesta no té raó. Cal recordar que si aquest és campió ho és degut a un cop baix. Que d'ençà que ho és, no ha celebrat cap altre combat. I que fa tots els possibles per evitar-los.

Es dedica a fer el bonic. S'arregla les celles i es fa la manicura.

Probablement, un dia el veurem d'els llavis pintats i exhibint els bíceps. munt d'un "tablado" de music-hall amb Campions d'aquests, no compten.

✱

Paulino, en arribar a Nova York, ha declarat que només es vol barallar amb gegants.

Li va anar tan bé el combat amb En

Carnera, que vol repetir la sort amb tots els altres Carneres qui li presentin.

Quines ganes té Paulino d'inflar globus!

GOL-KIK

—Déu vos guard! Es ací, que fan comèdia?—hem preguntat a un municipal d'aquells que, malgrat de la seva indumentària de guàrdia urbà, sempre serà un municipal.

—Faci el favor de no comprometre l'autoritat, senyor...

—Dispenseu, home. Però ens han dit que hauríem de ficar el nas altra vegada per aquest safareig, i aquí ens teniu per tal que ens digueu alguna coseta...

—Jo? Déu me'n guard! Vostè no sap que tenim prohibit de parlar amb "priodistes"? El càrrec d'autoritat municipal és un secret. Nosaltres no sabem res de res del que vostè en diu un safareig... "Cuidado", que ve!...

—Qui, la bugadera?

—No, home; el senyor Alcalde!

Efectivament, la botzina del 24.042 es deixa sentir des del carrer de Jaume I, i entren tot d'una peça el Comte de Güell, la pipa i el barret "hongo". El municipal, segurament recordant els seus dies de "caloio", fa el "saludo" i somriu bo i dient-nos:

—Ja poden anar cantant, vostès, ja. Sort tenim d'aquest Alcalde, que és un tros de pa. No es fica en res, i amb tothom està bé. Ell resol els assumptes amb la rialla als llavis i deixà que els altres vagin dient. No s'escolta ningú, i va fent la seva. Qui haurien trobat de tan bona pasta, a veure?

—Però, home, senyor municipal, que no esteu assa-

bentat de què a cada sessió hi ha grimègia? D'això en dieu tranquil·litat?

—I deixi's de beneiteries, vostè. De tant en tant, han de dir-se'n quatre de fresques per dalt. No en faci cas que cridin i sembli que es barallin. Això els dóna importància, i la gent ho vol. Però l'Alcalde posa pau en un tancar i obrir d'ulls. Ell és l'home de la pau.

—Que potser és del sometent?

—Ja ho crec! I dels primers! Té mitja dotzena de "constàncies", i aquests darrers dies va ésser un dels que, amb l'escopeta al braç, s'estava...

... ..

Si no fugim, l'abnegat municipal, que, gràcies al nostre batlle, ha d'anar dia per altre a cal barber a posar-se "maco", ens posa la mà a l'espatlla i ens diu aquella frase tan coneguda: "Queda usted datanido en nombra de l'autoritat".

Josep Puig i Esteve

Ha mort Josep Puig i Esteve, català il·lustre per la seva obra política i social. Fou president del Centre de Dependents del Comerç i de la Indústria, i diverses vegades regidor; ocupà els càrrecs—i els ocupà amb una dignitat exemplar—de síndic i tinent d'alcalde.

Havia estat processat i empresonat. Era un gran entusiasta de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana.

S'havia separat, feia temps, de la Lliga, i era un dels elements més estimats d'Acció Catalana.

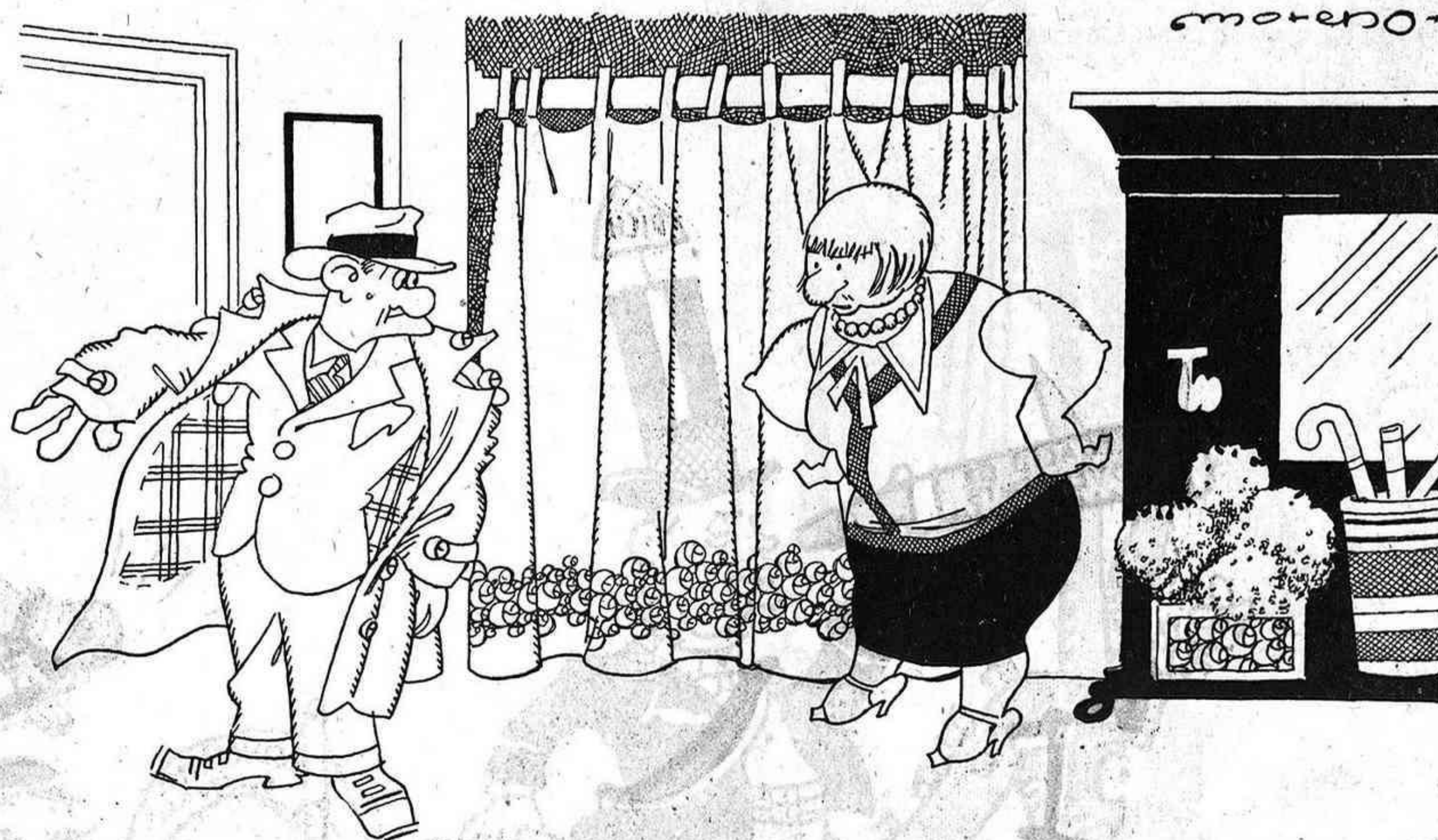
El seu enterrament constituí una gran i sincera manifestació de dol.

Descansi en pau el bon català.

—Ets un gandul, un dropo!

—Això rai: si no serveixo per presidari, doneu-me la llauna.

Home casat...

—Estàs enganyant la meva filla.
—Ara, no. La vaig enganyar en dir-li que fórem feliços... i amb ella i vostè no n'he estat mai!

Capricis i paradoxes

FENOMENS DEL FRED I DE LA CALOR

Sovint ha estat afirmat que el fet que a les nostres latituds no es llegeixi tant com a Anglaterra o a Alemanya, per exemple, és una pura qüestió de clima. Allí, diem, el fred obliga les persones a estar-se més temps a casa. Les vetllades es fan llargues. Els temes de conversa s'acaben. Cal recórrer a la lectura. D'ací els tiratges fabulosos de "magazines" i de diaris, de revistes i de llibres de tota mena que s'hi publiquen.

Perfectament. Cal pensar, doncs, que un descens de temperatura faria canviar, entre nosaltres, el nostre clima espiritual. Faria augmentar la nostra capacitat de lectura. Es així com s'esdevé en la pràctica?... Aquests dies ha fet fred, un fred de debò, amb el que no es poden fer bromes. Doncs, bé: la venda de diaris, de setmanaris i de revistes ha baixat notablement.

—Fa fred—us diran els venedors—, i la gent no compra. La gent no és prou previsor per posar-se unes monedes de coure a la butxaca de l'abric, i va massa engorronada per decidir-se desbotonar-se'l.

Resum: que la gent, ací, no llegeix perquè no fa fred; però quan fa fred, encara llegeix menys.

Una cosa semblant s'esdevé amb els teatres. La seva crisi endèmica també és explicada sovint per raons climatològiques. La gent, diem, ací, no va al teatre, perquè, per distreure's, ja en té prou amb badoquejar pels carrers. En canvi, en els països on fa fred, on plou sovint, on neva, on hi ha boires, la gent no té altre remei que cercar-se un refugi. Vet ací d'on prové l'esplendor que en altres països té el teatre.

Es això cert?... Però aquests dies, repetim-ho, a Barcelona també hi ha fet fred, un fred important, que ha causat víctimes. El bé: les sales de teatres, avui com ahir, són buides. La gent mateixa, per explicar aquesta buidor, exclama:

—Qui voleu que hi vagi, amb aquest fred!

Aleshores?... Creieu-me, quan algú us vulgui explicar que ací no es llegeix per causa del fred o de la calor, que no es va al teatre per algun d'aquests motius, digueu-li que el que s'esdevé és que ací hi ha una mandra terrible, una por de pensar, un horror per tots aquells entreteniments que reclamin una mica d'atenció, un petit esforç intel·lectual, una certa elevació d'esperit.

Aquesta, amb fred o sense fred, és la veritat nua.

DOMÈNEC GUANSÉ

Els tres tombs d'aquest any

—Bé, vaja, aquest any no podeu negar que fem patxoca de debò. Posats a triar, no sabríem qui en fa més: el ruc o nosaltres.

La gran oportunitat

La Premsa diària, copiant-ho d'una revista lleidatana, ens ho ha dit així: "Uns joves de Bellvís foren detinguts i conduïts a Lleida per tal que no cantessin unes cançons."

Què devien cantar, o volien cantar, aquests joves de Bellvís? Perquè, repassant la nostra memòria, no hi trobem cap cançoneta la lletra de la qual sigui motiu suficient per a detenir el qui la vol interpretar. Entengui's que diem cançoneta i ho interpretem al peu de la lletra segons la notícia publicada per la Premsa. De totes maneres, no volem creure que les autoritats locals de Bellvís sentissin

rancúnia per sentir el famós "Ven y ven" de la Raquel Meller, "Les Caramelles" de Pilar Alonso ni el "Tomàs, còmprame un bebé" que sentim en l'actualitat a cada cantonada. A ben segur que la detenció dels èmuls de Spaventa deuria ésser motivada per alguna lletra satírica contra els dictadors de la localitat. Potser un himne patriòtic? Ca! La joventut no està per orgues, i ja no canta ni les quaranta, que ja és dir molt.

En fi, rendim-nos a l'evidència i demanem tan sols que la detenció d'aquests novells artistes sigui curta. Com a bons amants de l'art, sentiríem que llurs facultats vocals es ressentissin amb la humitat de la cella o l'ensurt

d'alguna rata que els visités inoportunament. Qui sap si d'entre ells n'hauria sortit un nou Hipòlit Làzaro, un Fle-ta, que podia donar dies de glòria a la música... forastera.

Pel que es veu, doncs, s'ha de guardar silenci, no es pot cantar; aquesta missió és reservada únicament als "serenos" i les raspes de casa bona. Mutis, i a la gàbia! És la gran oportunitat pels muts.

D'això en pervindrà, ben segur, un nou conflicte amb el qual no han comptat les zeloses autoritats. Es presenta un greu problema: els autors de cuplets i cançons es declararan en vaga i no voldran escriure'n més. Ja no sentirem pels celoberts la tonada del "Miguelito" per por que,

cuita-corrents, pugui el "guindilla" sabre en mà. Abans que tot, la tranquil·litat i l'ordre públic. Es veu que allò de "Qui canta, el seu mal espanta" vol fer-se desaparèixer del mapa hispànic. Com que sortosament no sofrim cap malaltia, no hem de cantar per res. Com s'ho faran, aquestes nenes que se saben de memòria totes les lletres de tangos argentins? Adéu, Irusta-Fugazot! Adéu, Carlitos Gardel! Adéu, "castigador" Chevalier! Si voleu cantar ací, ho haureu de fer amb sordina, o conformar-vos a fer el borinot. La seguretat de l'Estat, l'ordre públic ho exigeixen, i no heu d'ésser vosaltres els qui vingueu a torbar la pau, tres vegades pau, nostrada.—DOMÈNEC DIUMENGE

Concert de teulada

—Idiota!
—Cavernari!
—Torrat!

ROMEA

“Tres maneres de parlar” és el títol d’una comèdia d’André Charmel, que ha traduït el nostre company Francesc Madrid. Nosaltres—que no volem fer el savi—hem de dir que no coneixiem aquesta obra en el seu idioma original. Ni tan sols coneixiem el seu autor. Ens balla pel cap que, un dia, el seu traductor al català ens explicà l’assumpte i ens semblà força interessant.

Avui, després d’haver vist i escoltat la comèdia, ens ho segeix semblant. No creiem pas que sigui una obra definitiva, ni molt menys. Altrament, d’obres definitives no en surten cada dia. Però no cada dia s’estrenen comèdies de la vàlua de “Tres maneres de parlar”. I això ja és una gran cosa que cal tenir en compte.

“Tres maneres de parlar” té alguns defectes, però té, en canvi, moltes qualitats. Els defectes—els que nosaltres hi veiem o creiem veure-hi—són una certa lentitud en la marxa de la comèdia i algun recurs massa innocent. Però això són tares menudes, d’escassa importància. En canvi, repetim-ho, són moltes les qualitats de “Tres maneres de parlar”: originalitat, agudeses, enginy, un tema nou i ric en suggerències, un llenguatge pulcre. “Tres maneres de parlar” és una comèdia difícil per als nostres comedians, acostumats a expressar sentiments primaris; és una comèdia de matís, de dir coses.

Així, si no res més, hem d’agrair la bona voluntat de la senyora Vila i del senyor Daví en els seus respectius papers.

NOVETATS

Marius Gifreda era, fins ara, un molt estimable crític d’art. Ara, després de l’estrena de “L’anònim blau”, comèdia en un acte, és, també, un estimable comediògraf. Es clar que hom no pot judicar per la primera comèdia. Però, aquesta vegada, ens és forçós judicar per la primera comèdia. Es a dir: Marius Gifreda és un bon comediògraf perquè pot escriure bones comèdies. Així ho promet “L’anònim blau”, obra fina, enginyosa, que ens treu el regust de menestralia que ha tingut, i que encara té, el teatre català.

Al llenguatge li manca un xic de nervi, i algunes escenes són un xic lentes. Defectes molt excusables en una primera comèdia.

La presentació—decorat del propi Marius Gifreda, realitzat per Batlle i Amigó—del més digne i modern que hem vist als nostres escenaris.

Destaquem els noms de les senyores Fornés i Jofre i els dels senyors Aymerich, Gimbernat i Galceran.

BARCELONA

Enrique García Velloso és un dels més destacats comediògrafs argentins. Però, als nostres ulls, se’ns presenta imprecís i borrós perquè creiem—i ho creiem a través de les obres que coneixem d’autors argentins—que el teatre argentí no existeix en si, no té un valor racial, autòcton, sinó que està massa influenciat, i massa directament, dels teatres italià i francès, i esdevé un gènere híbrid.

Ara la companyia de Matilde Rivera i Enrique de Rosas ens ha donat una obra nova—nova per a nosaltres—de García Velloso, “24 horas de dictador”. A pesar de tractar un tema nacional—la tirania del dictador Joan Manuel de Rosas—aquesta obra de García Velloso ens sembla, com totes les altres, una cosa impersonal i plena d’influències alienes. A més a més, l’autor ens escamoteja el tipus central de la comèdia, l’allunya, li lleva relleu. En “24 horas de dictador” ens expliquen massa coses que no ens haurien d’explicar i que hauriem de veure.

Teatralment, els primers actes d’aquesta obra ens semblen superiors als darrers.

NOU

Deu haver debutat—suposem que amb èxit—la companyia de Teatre Líric Català que dirigeix Josep Llimona. L’obra de

—Em sembla que d’aquest disc en fan massa propaganda, i ni amb la propaganda té èxit.

ENTREACTES

MANIOBRES TEATRALS

Ara van a l'"Apolo", ara van al "Nuevo", ara no que no hi van al "Nuevo"; decididament, com havien d'it abans, van a "Apolo"; sembla que hi ha hagut un canvi de parer; sembla que el desig és d'anar al "Nuevo", però com s'han compromès amb "Apolo"...

Res, costi el que costi, s'ha d'anar al "Nuevo".

I ha "costat". Però hi han anat.

ELS VENCEDORS

Hom diu que, en tot això, qui veritablement hi ha guanyat, ha estat l'empresari de la companyia Saus de Caballé.

Que per què?

Sí, home: perquè ha pogut acabar la temporada.

SANTA INNOCENCIA

Sembla que a la Societat d'Autors hi ha hagut una reunió per a protestar contra un empresari del Paral·lel, que, o fa obres seves (?) o, si no són seves, no les estrena més que amb una condició: la de cobrar una part dels drets d'autor.

Pobret!

ES VERITAT?

Diuen que aquest any la temporada de teatre català a Novetats s'acabarà per la primera Pasqua, car hi ha d'anar la companyia de Josep Llimona, que suara ha debutat al Nou.

A l'empresari li convé no fer cap èxit. Perquè, si el feia, ¿com estrenaven tots els autors de la casa?

NOVA COMPANYIA

La formen Enriqueta Torres i Salvador Sierra, tots dos dissidents del Talia.

Heu-vos ací una unió artística de la qual se'n poden esperar bones coses.

Homenatge a Maria Morera

Passat demà, diumenge, a Novetats, tindrà lloc la festa d'art en honor de Maria Morera, la nostra eminent actriu. Es representarà "La corona d'espines" i "Gente bien", i hi prendran part la gran cantatriu Mercè Plantada, l'Esbart de Dansaires "Montserrat" i la Cobla Barcelona.

El talent de Maria Morera i la seva labor immensa bé mereixen aquest homenatge.

L'edat de pedra

—Tu ets un anormal.

—I ben net que sí! Ja m'he cansat de tanta normalitat.

debut ha estat "Flors de Marbella", de Francesc Oliva i mestre Lambert. Té en cartell un gran número d'obres.

Sols li podem desitjar una cosa: que tinguin qualitat, que tinguin un autèntic valor musical i literari... i, com és de suposar, que tinguin èxit.

GOYA

Irene López Heredia, ben estimada del nostre públic, acaba de debutar en aquest teatre. Irene López Heredia és una actriu intel·ligent, moderna, de fina sensibilitat; una actriu que mai no s'ha abarraganat amb l'astracan ni amb la comedieta blanca. Sap voltar-se d'elements tan estimables com són la senyora Carbone i el senyor Asquerino, sense exceptuar els altres actors i actrius de la companyia.

Debutà amb "La escuela de las princesas", de Benavente, i ha estrenat, després, "El cuento del lobo", de l'hongarès Molnar, un dels autors de més crèdit a Europa i a Amèrica.

"El cuento del lobo" és una comèdia delicadíssima, d'una gran elegància espiritual.

Temps enrera hom suscità entre nosaltres una polèmica sobre si s'havia de fer drama o comèdia. Ara i amb motiu de l'estrena d'"El cuento del lobo" hem recordat aquella comèdia i diem: drama i comèdia, senyors. Drama, quan tingui el nervi dels de Lenormand, per exemple; comèdia, quan tingui la gràcia, l'enginy, l'agudeses, l'elegància de les de Franz Molnar.

Molt bé la interpretació i la presentació.

Molt digne el decorat de Burmann.

LICEU

Darrerament s'han cantat "Aida", de Verdi, i "Tosca", de Puccini.

I "El barber de Sevilla", amb intervenció de l'actor cinematogràfic José Mogica, una de les millors "stars" del cinema sonor.

En el cinema sonor no està malament el jove José Mogica. Però en el teatre del Liceu—un dels teatres d'òpera més importants del món—, sí que hi està. En el teatre on han cantat Titta Rufo, Anselmi, Chaliapine, Hipòlit Làzaro i la Barrientos, no hi pot cantar José Mogica. Ni en broma.

Perquè és una broma de mal gust.

—Em sembla que en aquesta fonda no es recorden que jo també haig de menjar.

El millor termòmetre

- Quin fred que fa!
- Doncs, veus? jo trobo que exageren, que no en fa tant com diuen.
- Es que jo, amb el teu abric, la teva taula i la teva cartera, també em sembla que no en tindria.

El nostre amic senyor Bastida, propietari de l'establiment situat al Passeig de Gràcia cantonada Corts Catalanes, va obsequiar la dependència amb un banquet i va tenir la gentilesa de convidar-hi la Premsa. L'acte va resultar ben simpàtic, i en finalitzar hi hagueren els corresponents discursos.

Li agraïm la invitació que va fer-nos i desitgem que per

molts anys els negocis li marxïn "viento en popa" per a poder-nos convidar de tant en tant.

Els carters continuen guanyant de set a vuit pessetes diàries.

Ara rebem les cartes amb retard, perquè de tant en tant s'han d'aturar a badallar.

Quan s'acabarà això?

Un savi alemany—no el de "La Reliquia", la bella novel·la d'Eça da Queiroz, sinó un savi alemany autèntic—diu que ha descobert el veritable sepulcre de Jesús.

Què hi deurrà dir el Rucabado?

Ha estat definida una paraula del diccionari espanyol: "Sim-pàtic".

Cambó l'ha emprada per parlar del diari "La Epoca". (To-quem ferro!)

Els "simpàtics" "cucurulles" estan de sort.

Cada vegada que llegim la llista, per cert ben extensa, de les coses que la gent perd pels nostres carrers, n'hi trobem a mancar una: la vergonya.

S'ha augmentat el sou dels militars.

El retorn a la normalitat és un fet.

Entre això i el superàvit que, segons els números oficials, ens han ensenyat, la nació es convertirà en una bassa... d'oli.

Bugallal ha xerrat una estona llarga, i ha dit que no entenia a Cambó.

Aquest últim li ha contestat dient-li que tampoc no l'entén. Sí, vaja: no s'entenen, i ballen sols.

Guadalhorce (amagueu les criatures) va donar una conferència, a Buenos Aires, sobre "Organización económica de España".

I els lluços del "Club Espanyol" d'allà encara se'l varen escoltar. Hi ha d'haver gent per tot!

Vidal i Guardiola, un dels més famosos tècnics d'En Cambó, ha donat una conferència (?) a Capellades, parlant de "Consideracions sobre les ensenyances dels últims tretze anys de Rússia".

Ja no cal dir-ho: ha baixat la temperatura.

Una comissió de carters ha visitat el governador civil per protestar de la supressió del pagament dels cinc cèntims en el repartiment de la correspondència, puix que amb el nou règim de jornal, que des de primer d'any els han assignat, hi surten perdent.

A Granollers ha suspès la seva publicació el quinzenari local "Inquietud".

I, tanmateix, d'inquietud, n'hi ha més cada dia.

"Als cirkols polítics — ha escrit Cambó — sobren els salons amb seients confortables per a passar-hi llargues hores contant xafarderies".

D'acord...

Però aleshores sobra, totalment, la Lliga Regionalista.

El senyor comte de Güell és a Madrid, on ha de passar uns quinze dies.

A la Cort, el senyor comte de Güell s'estatja en un bon hotel, banquetreja sovint, fa algunes visites a Palau i freqüenta els cirkols aristocràtics...

D'això en diu pomposament el nostre alcalde "defensar els interessos de la ciutat".

Com no es defensin sols...

El "cirkol maurista" de Barcelona — llegim als diaris — ha elegit la seva junta directiva.

¡Mauristes, a Barcelona?

Deu tractar-se d'una nova escissió de la Lliga Regionalista...

Segons un cens recent, la ciutat del Vaticà té 639 habitants. Constitueix, sense cap dubte, l'Estat més petit del món.

Però, proporcionalment, els seus habitants, amb lloable exemplaritat cristiana, són els més rics del món.

En canvi, potser no són els més treballadors...

Els italians, que són 495, hi dominen. Segueixen després 118 suïssos, 8 francesos, 8 alemanys, 3 espanyols, 1 argentí, 1 noruec, 1 austríac... i 1 etiop!

Tots els cardenals convenen en què, aquest darrer, els porta la negra...

S. B. S.—Vós sabeu fer-los millor. I n'hem llegit de més inspirats, que els heu publicat.

Q. G. (Terrassa).—La prosa és millor que la poesia, però no són publicables encara; vostè, si s'hi fixa un xic, podrà fer alguna cosa publicable.

Anònim.—No pot interessar-nos, per ara, el vostre oferiment.

Marcel.—Es una secció en què rarament podem acceptar res de col·laboració. Han de dir-se moltes coses en molt poques paraules, i això no ho sap fer tothom. Proveu-ho, no obstant, i si són publicables, aniran.

J. M.—Aquesta vegada no l'heu encertat.

B. R. B.—Dedicant-vos a la poesia, portareu molts àpats endarrerits. Val més que trieu un altre ofici.

Siseta.—Un altre dia serà, amigueta, perquè aquest no ens agrada pas gens.

M. T. R.—Entesos? Sí, home, perfectament entesos. Al cove!

Un lector.—No creiem tenir lectors tan grollers.

J. Ll.—Malgrat de la vostra bona voluntat, no us han sortit prou bé, aquests versos.

A. M.—No sabem de què ens parleu.

Mirallet.—D'on heu tret això tan dolent? Al cove, al cove!

AQUEST NÚMERO HA PASSAT PER LA CENSURA GOVERNATIVA

Impremta "L'Esquella" i "La Campana", Om, 8, Barcelona

ESPECTACLES

GRAN TEATRE ESPANYOL

Companyia de vodevil JOSEP SANTPERE

Primers actors i directors:

JOSEP SANTPERE i ALEXANDRE NOLLA

Primera actriu: MARIA FORTUNY

Avui, divendres, tarda, a les cinc: POPULAR.

EL CAPÓ FINGIT

Nit, a les deu: Tercera Representació del divertit Vodevil

EL TRUC DEL QUARTO DE BANY

Deshabillés - Picardia - Bon humor - Alegria - Grimègia
Demà, dissabte, tarda: FIXAR-SE EN EL CLASSIC
CARTELL. — Nit, i diumenge, tarda i nit, GRANDIOSES
FUNCIONS.

PAPEL
DE
FUMAR
BAMBU

VIES URINARIE
Impureses de la sang - Debilitat nerviosa
Prou sofrir inútilment de les dites malalties gràcies al meravellós descobriment dels
Medicaments del Dr. SOIVRE

Vies urinaries: *Blenorragia* (purgacions), amb totes les seves manifestacions, *uretritis*, *prostatitis*, *orquitis*, *cistitis*, *gota militar*, etc., de l'home, i *ovulitis*, *vaginitis*, *metritis*, *uretritis*, *cistitis*, *anexitis*, *fluxos*, etc.; de la dona, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb els Catxets del Doctor Soivre. Els malalts es guareixen ells sols, sense injeccions, lavatges, ni aplicació de sondes ni bugies, etc., tan perillós sempre i que necessiten sempre la presència del metge, i ningú no s'assabenta de la seva

malaltia. Venda: 5'50 ptes. caixa

Impureses de la sang: *Sifilis* (avarosis), *eczemes*, *herpes*, *ulceres varicoses* (llagues de les cames), *erupcions escrofuloses*, *eritemes*, *acne*, *urticària*, etc., malalties que tenen per causes humors, vicis o infeccions de la sang, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les *Píndoles depuratives* del Dr. Soivre, que són la medicació depurativa eal i perfecta, perquè actuen regenerant la sang, la renoven, augmenten totes les energies de l'organisme i fomenten la salut, resolent, amb poc temps, totes les úlceres, llagues, grans, floriscos, supuració de les mucoses, calçada del cabell, inflamacions en general, etc., restant la pell neta i regenerada, el cabell brillant i abundant, no deixant a l'organisme rastre del passat. Venda: 5'50 ptes. flascó.

Debilitat nerviosa: *Impotència* (manca de vigor sexual), *polucions nocturnes*, *espermatorrea* (pèrdues seminals), *cansament mental*, *pèdua de la memòria*, *mal de cap*, *debilitat muscular*, *fatiga corporal*, *tremolors*, *palpitacions*, *trastorns nerviosos de la dona* i totes les manifestacions de la *Neurastènia* o esgotament nerviós, per crònica i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les *Gragees potencials* del Dr. Soivre. Més que un medicament són un aliment essencial del cervell, medul·la i tot el sistema nerviós. Recomanades especialment als esgotats, a la joventut, per tota mena d'excessos (vells a cap edat), per a recobrar íntegrament totes les seves funcions i servir fins a l'extrema vellesa, sense forçar l'organisme, el vigor sexual propi de l'edat. Venda: Pessetes 5'50 el flascó.

Venda a les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i de les Amèriques

NOTA.—Tots els pacients de vies urinàries, impureses de la sang o debilitat nerviosa, adreçant-se i remetent 0'50 ptes. en segells per al franquex a *Oficines Laboratori Sôkatarg, carrer del Ter, 16, telèfon 544 S. M. Barcelona*, rebran gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desenvolupament, tractament i guariment de les dites malalties.

MARICEL-PARK

GRAN PARC D'ATRACCIONS
MONTJUIC

MUNTANYES RUSSES

Les més sensacionals d'Europa

BUG L'atracció més trepidant

Witching Waves La sempre agradable atracció
GRAN PISTA D'SKATING

MAGNIFIC RESTAURANT
TOBOGAN - CASCADA - DISCOS - SKOOTER

Mitjans de comunicació:

AUTOS: Carretera de Montjuïc, recentment asfaltada.

PUBLIC: Funicular de Montjuïc (bitllet anada i tornada combinat amb entrada al Parc: 1 pta.)

ENTRADA AL PARC: 0,50 ptes.

Caruso, Fleta, 'Titto Schipa, Pau Casals, Sagi-Barba, etc.

Totes les celebritats impressionen en discos

La voz de su Amo

Companyia del Gramòfono, S. A. E.

Demaneu-los per tot arreu

ULTIMES PUBLICACIONS

JOSÉ MANUEL y LUIS DE ARMIÑÁN

Epistolario del Dictador

Un tomo 8.º Ptas. 8

CONCHA ESPINA

Copa de horizontes

Un tomo 8.º Ptas. 12

PEDRO MATA

CHAMBERI (NOVELA)

Un tomo 8.º Ptas. 5

HELIÓFILO

CHARLAS AL SOL

1.ª, 2.ª y 3.ª series Ptas. 15

JAUME PASSARELL

Cent ninots i una mica de literatura

Edició il·lustrada amb cent dibuixos dels personatges més coneguts de la nostra terra Ptes. 10

POESÍAS PROFUNDAS

FLORES DEL ALMA

DE MARÍA FAURA COTS

De venta en las principales librerías Precio: 6 ptas.

Murger. - Escenas de la vida bohèmia.

Rousseau. - Contracte social.

Diderot. - La monja.

Santiago Rusiñol. - Coses viscudes.

Cervantes. - D. Quixot de la Mancha. (3 v.)

Voltaire. - Diccionari filosòfic.

Preu de cada volum: Pessetes 2,50

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en Murrances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem de pèrdues si no es remet, a més, 30 cèntims per a certificat. Als corresponents se'ls atorguen descomptes

La fredor d'aquests dies